

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

Утопијско обећање да ће машине преузети велики део послова које данас обављају људи и омогућити нам да уживамо у слободном времену и доколици, у стварности би се могло испоставити као нешто што ће произвести друштва са изузетно великим социјалним неједнакостима и много већом политичком нестабилношћу него што данашњи заговорници обиља створеног вештачком интелигенцијом желе да нам представе.

Масовна примена вештачке интелигенције (ВИ) доводи економисте у можда јединствену ситуацију у последњих пет или шест деценија. Вештачка интелигенција је технологија опште намене, а њене ефекте је, из тренутне перспективе, прилично тешко или чак немогуће предвидети.

Ако се питамо да ли ће увођење вештачке интелигенције довести до веће незапослености, нема много смисла обраћати се економистима који се баве тржиштем рада. Они би можда могли да одговоре на питања попут тога да ли ће нека одређена технологија довести до незапослености или да ли ће повећање минималне зараде учинити неке људе вишком радне снаге, али не могу да одговоре на питање о ефектима нове технологије опште намене, јер су и обим примене такве технологије и њен утицај на

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

потражњу за радном снагом једноставно непознати.

На Блокчејн форуму 2026 у Москви, 15. априла 2026.

Нова технологија опште намене би могла, попут електричне енергије, да буде примењена у 90 одсто свих делатности, или би могла и да доживи неуспех, при чему би се наде – као и страхови – које данас везујемо за вештачку интелигенцију могли показати неоснованим.

То, дакле, захтева не да тражимо конкретне одговоре – за које сматрам да их је у овој фази немогуће дати – већ да формулишемо смислен скуп питања о могућим последицама вештачке интелигенције и да скицирамо нови свет који би она могла да створи.

На Међународној изложби проналазака, нових техника и производа у Женеви, март 2026.

Прво смислено питање јесте да ли ће ВИ довести до повећања укупне производње или ће она остати мање-више иста, али ће се променити улоге машина (укључујући и саму вештачку интелигенцију, која се такође може сматрати машином) и живог рада. Другим речима, да ли ће ВИ бити технологија која повећава обим производње или технологија која прерасподељује однос производних фактора – односно замењује живи рад капиталом, али не доводи до стварања великог броја нових добара и услуга, нити до повећања производње већ постојећих добара и услуга.

Већи део овог текста сам издиктирао; нисам га писао у програму *Word* као што то иначе чиним, нити сам га писао руком као што сам то радио пре двадесет година. Али у овом примеру ни програми за обраду текста ни технологија претварања говора у текст нису

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

довели до тога да напишем више текстова. Вероватно је дошло до одређеног побољшања продуктивности, у смислу да је читљив текст настао за краће време, али не много више од тога.

Па ипак, технологија опште намене проистекла из информационе револуције учинила је овај текст доступним много већем броју људи. У том смислу, дошло је до повећања општег благостања (под претпоставком да читање овог текста не изазива бес и незадовољство код многих читалаца).

Хуманоидне роботске главе изложене на дигиталној пијаци 6. генерације у Јивуу, провинција Цеђанг, Кина, 26. маја 2026.

Друго, с тим повезано питање, јесте да ли ће вештачка интелигенција довести до повећања продуктивности, дефинисане као производња по јединици живог рада. И ту нам и здрав разум, који указује на то да вештачка интелигенција замењује људски рад, и претходни пример говоре да можемо с приличном сигурношћу претпоставити да ће она повећати производњу по јединици живог рада. У неким случајевима то повећање могло

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

би бити и веома велико.

Да бисмо дошли до супротног закључка, морали бисмо да претпоставимо да ће се укупна производња, услед примене вештачке интелигенције, смањити у истој мери у којој се очекује смањење употребе живог рада. То делује крајње мало вероватно. Стога можемо с приличном сигурношћу предвидети да ће однос између укупне производње и укупне количине живог рада – односно продуктивност рада – порастати.

Треће питање јесте да ли ће вештачка интелигенција створити значајну сувишну популацију. Више волим израз *сувишна популација* него неутралнији израз *већа незапосленост*, јер он боље одражава могуће последице технологије опште намене.

Она би могла да створи људе који су у суштини незапошљиви и чија знања и вештине припадају једном прошлом добу. То могу бити људи чије су вештине и знања у потпуности учињени сувишним применом вештачке интелигенције, или они чије вештине захтевају темељно преквалификовање за потребе нове привреде, што би могло да потраје пет или више година. У оба случаја, такви људи током средњег, па и дужег периода представљају сувишну популацију.

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

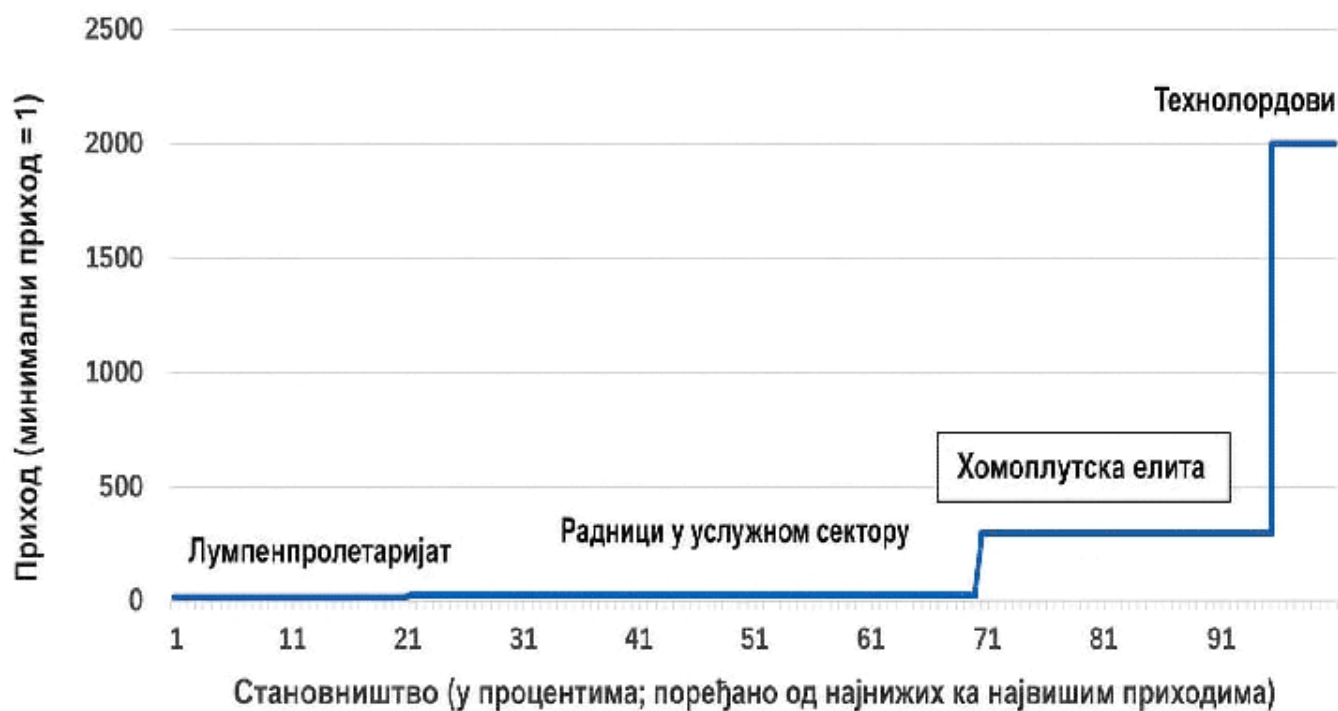
Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

Četvoroklasno društvo

Пише: Бранко Милановић
субота, 25 јул 2026 09:55

